

УДК 343.285

DOI 10.33244/2521-1196.14.2019.199-207

О. П. Мілевський,
к.ю.н., доцент,
ORCID ID 0000-0001-5552-3317;
А. В. Милевська,
здобувач вищої освіти,
Університет ДФС України,
ORCID ID 0000-0001-9542-791X

РОЗСЛІДУВАННЯ ТЕРОРИСТИЧНИХ ПРОЯВІВ (ТАКТИЧНІ ПРИЙОМИ ПРОВЕДЕННЯ ОКРЕМИХ СЛІДЧИХ ДІЙ)

У статті проаналізовані особливості проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з тероризмом. Розглянуто застосування тактичних прийомів у процесі огляду місця події, обшуку, допиту та проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Відмічена потреба взаємодії правоохоронних органів під час розслідування злочинів з терористичними проявами.

Ключові слова: кримінальний процес, досудове розслідування, слідчі дії, обшук, тероризм.

А. П. Милевский, А. В. Милевская. Расследование террористических проявлений (тактические приёмы проведения отдельных следственных действий)

В статье проанализированы особенности проведения следственных (розыскных) действий при расследовании уголовных преступлений, связанных с терроризмом. Рассмотрено использование тактических приёмов при осмотре места происшествия, обыска, допроса и при проведении негласных следственных (розыскных) действий. Отмечена необходимость взаимодействия правоохранительных органов при расследовании преступлений с террористическими проявлениями.

Ключевые слова: уголовный процесс, досудебное расследование, следственные действия, обыск, терроризм.

Метою цієї статті визначено висвітлення тактики проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з тероризмом.

Постановка проблеми. Суспільно значущий характер злочинів, пов'язаних з тероризмом (тяжкі наслідки терористичного акту, створення терористичної групи чи терористичної організації) та мета посягань на загальну безпеку і мирне співіснування свідчать про обов'язок держави вживати усі заходи, спрямовані на запобігання таким злочинам, швидко й ефективно їхнє розкриття та забезпечення належного покарання винних. Одним із таких заходів видається чітка організація досудового провадження щодо зазначених злочинів, здатна забезпечити його оптимізацію та ефективність виконання

завдань кримінального судочинства, з дотриманням основних засад останнього і визначених законом строків.

Безпосередньою реакцією держав на посилення терористичної загрози є розробка нових і удосконалення нині чинних нормативно-правових та організаційних механізмів. Це позначається на поштовженні законотворчої діяльності у галузі національної безпеки. Загалом проблеми забезпечення національної безпеки і відвернення терористичної загрози останнім часом набувають дедалі більшого значення для збереження гідних умов життєдіяльності людини. Усе вищенаведене детермінує нагальну необхідність дослідження антитерористичної складової національної безпеки з метою удосконалення наявних і запровадження нових форм і засобів боротьби з тероризмом.

Національна стратегія боротьби з тероризмом має бути функціонально та просторово всеохоплюючою, тобто розраховувати на залучення до співробітництва як національних, так і міжнародних інституцій. Вона повинна передбачати застосування всієї множини наявних заходів: розвідка, стримування, попередження, розслідування, кримінальне переслідування, превентивні дії, кризове та післякризове врегулювання.

Аналіз останніх публікацій. Окремі процесуальні аспекти розслідування терористичних злочинів, зокрема вчинених з використанням вибухового пристрою, висвітлені в дисертаціях В. В. Поліщука та М. О. Ленка, розслідування терористичних актів – у публікаціях О. В. Бауліна, О. П. Бойка, С. С. Кудінова, М. О. Мілевського, Д. Й. Никифорчука, М. А. Погорельського, Д. Б. Сергєєвої, О. В. Хаваліц та ін. Праці цих вчених, безумовно, стали підґрунтям для проведеного дослідження. Але враховуючи відсутність комплексних праць стосовно особливостей досудового провадження щодо злочинів, пов'язаних з тероризмом, наявності наукових і законотворчих пропозицій щодо удосконалення антитерористичного законодавства та практики розслідування терористичних злочинів та динаміку розвитку явища «тероризм», розгляд питань, пов'язаних з процесуальними криміналістичними засадами досудового провадження у цій категорії злочинів, набуває нового дослідницького сенсу та вказує на актуальність обраного напрямку дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідження питань розслідування певних різновидів кримінальних правопорушень завжди супроводжується вивченням особливостей слідчих (розшукових) дій. Тривалі наукові і праксеологічні дискусії стосовно доцільності удосконалення інституту слідчих (розшукових) дій призвели до урахування в оновленому кримінальному процесуальному законі концептуальних пропозицій щодо: закріплення загальних вимог до проведення слідчих дій, визначення поняття нічного часу і виключних випадків проведення слідчих дій у цей період, виокремлення слідчого експерименту, одержання зразків для експертних досліджень, проведення допиту, впізнання у режимі відеоконференції та ін.

Розслідуванню терористичних злочинів, залежно від слідчої ситуації, притаманне проведення як невідкладних і першочергових слідчих (розшукових) дій, так і процесуальних дій, що потребують ретельної підготовки, консультацій спеціалістів. Характерним є і проведення ряду негласних слідчих (розшукових) дій, відомості про факт та методи яких не підлягають розголошенню (ч. 1 ст. 246 КПК України) [1].

Оскільки питання тактики визначення і проведення першочергових заходів і слідчих (розшукових) дій під час розслідування злочинів, пов'язаних з тероризмом, зокрема вчиненням терористичних актів, достатньо повно знайшли відображення у літературних

та наукових джерелах, то видається доцільним приділити увагу насамперед специфічним рисам таких процесуальних дій, нормативно-правовому врегулюванню порядку їх проведення та виявлення прогалин такого урегулювання.

Найбільш розповсюдженими для досліджуваної категорії злочинів вбачаються такі слідчі (розшукові) дії: огляд (усі його різновиди); допит (підозрюваних, потерпілих, свідків); проведення судової експертизи (зокрема, під час вчинення/готування терористичного акту, фінансування терористичної діяльності); обшук (особи, житла чи іншого володіння особи); пред'явлення для впізнання (зокрема, під час встановлення фактів: створення терористичної групи, терористичної організації, втягнення особи у вчинення терористичного акту, публічних закликів до тероризму, сприяння вчиненню терористичного акту); освідування особи (для виявлення на тілі слідів насильства або особливих прикмет). Внаслідок підвищеної небезпеки терористичних актів і через відсутність доцільності для розслідування злочинів, пов'язаних з тероризмом, не є характерною така слідча дія, як слідчий експеримент (хоча подекуди і має місце). Широким є застосування: втручання у приватне спілкування, обстеження публічно недоступних місць, житла, іншого володіння особи, спостереження за особою або місцем, аудіо-, відеоконтроль місця, виконання спеціального завдання, установа місцезнаходження радіоелектронного засобу.

Огляд місця події беззаперечно називають першочерговою слідчою (розшуковою) дією, спрямованою на отримання первинної інформації про кримінальне правопорушення й осіб, причетних до нього, та визначення напрямків пошуку правопорушників. Тактиці проведення цієї процесуальної дії і алгоритмам дій слідчого, оперативних працівників приділена достатня увага, зокрема дослідниками розслідування терористичних актів [2; 3; 4; 5; 6], і відмічається, що ця слідча дія є однією з поширених та вивчених [2, с. 136]. Основною особливістю огляду місця події, як відомо, є можливість його проведення до внесення відомостей до ЄРДР, тобто невідкладність щодо отримання будь-яких відомостей про вчинення чи готування терористичного злочину.

Специфічними рисами цієї слідчої (розшукової) дії під час розслідування злочинів, пов'язаних з тероризмом, видаються такі: 1) залежність виду огляду від вчиненого злочину: а) найбільше різновидів огляду (місцевості, приміщення, речей, трупа) притаманні розслідуванню терористичних актів і, звичайно, тактика його проведення залежить від способу вчинення такого акту: за допомогою вибухових пристроїв, вибухових речовин, застосування зброї, підпалу, захоплення заручників, з використанням транспортних чи інших засобів; б) у процесі виявлення факту створення терористичної групи, терористичної організації характерним є огляд місця їхньої дислокації, перебування керівництва, членів, місця проведення навчань, підготовки терористів, терористичних актів; огляд документації і речей; в) під час встановлення певної форми сприяння терористичній діяльності здійснюється огляд приміщень, офісів, житла, місця знаходження (навчання, вербування) певних осіб, матеріалів із закликами до тероризму, огляд документів (фінансової звітності, фінансових операцій тощо), огляд різного комп'ютерного, серверного обладнання та іншої техніки; 2) як правило, значні площі огляду (місцевості, приміщень) та велика кількість слідів різних напрямів вивчення; 3) відмінності в етапності проведення огляду: а) наявність інформації про готування до терористичного злочину, про певні прояви терористичної діяльності або висування вимог терористів дозволяє ретельніше підготуватись до цієї слідчої (розшукової) дії, заздалегідь

проаналізувати обстановку і можливі наслідки, сліди, залучити спеціалістів, понятих та осіб для забезпечення безпеки осіб, оточення місця події, евакуації, надання медичної допомоги, переслідування, відібрання пояснень, проведення оперативно-розшукових заходів; б) раптовість вчинення злочину фактично виключає підготовку до виїзду на місце події, однак вимагає злагоджених дій усіх залучених у таких випадках осіб під час прибуття на місце для досягнення результативності цієї слідчої (розшукової) дії; 4) вплив небезпеки для життя і здоров'я людей обстановки терористичного акту – залежно від ситуації одночасно проводяться дії, спрямовані на забезпечення безпеки і на збереження доказової інформації (існує велика вірогідність втрати слідів злочину); 5) наявність знань щодо методики проведення огляду місця події та фіксування його результатів залежно від обстановки вчинення злочину (наприклад, трупи, залишки вибухового пристрою і зміни на місці події повинні фіксуватися щодо епіцентру вибуху; огляд трупа, його частин не традиційно відбувається не за місцем їхнього виявлення, а, як правило, на створеному реєстраційному пункті [7, с. 201, 202]); 6) вплив місця вчинення акту тероризму на можливість (повноту) огляду місця події у зв'язку з військовими діями в зоні проведення ООС; 7) обов'язкове залучення для проведення огляду під час розслідування більшості терористичних злочинів спеціаліста: вибухотехніка, експерта-криміналіста, фахівця-медика, фотографа, кінолога, аудитора, фахівця з проведення держфінмоніторингу та ін.; 8) вплив резонансу і соціальної значущості об'єкта посягання призводить до необхідності забезпечення конфіденційності даних розслідування, зокрема обмеження доступу представників ЗМІ, спілкування з учасниками події, перебування на місці сторонніх осіб.

Ще однією, безумовно, важливою слідчою (розшуковою дією) є допит: підозрюваних, свідків, потерпілих (як зазначалося вище, доцільним є і допит заявника). У наукових доробках виділяють до 10 категорій осіб, що можуть бути потерпілими і свідками злочинних діянь, пов'язаних з тероризмом [8, с. 9]. Враховуючи комплексний характер таких злочинів і залучення до них значної кількості осіб, конкретизація допитуваних, залежно від обставин справи, може бути набагато ширшою. Отже, під час розслідування злочинів, пов'язаних з тероризмом, у більшості випадків завдяки саме одержаним показанням усіх можливих учасників кримінального провадження встановлюються обставини предмета доказування, формуються слідчо-оперативні версії та планується розслідування. У процесі проведення допиту, як відмічають дослідники, «найбільш важливою є постановка уточнюючих і деталізуючих запитань щодо події та осіб, які могли брати в ній участь, бо це дасть змогу використовувати одержану інформацію для переслідування і затримання причетних до злочину осіб та пред'явлення останніх для впізнання» [7, с. 112].

Специфічною рисою допиту осіб у кримінальних провадженнях досліджуваного типу є, на нашу думку, спрямованість цієї слідчої (розшукової) дії не лише на встановлення обставин події вчиненого (такого, що готується) діяння чи осіб, причетних до його вчинення, а й на з'ясування мети здійснених дій (бездіяльності), приналежності, зв'язку її з тероризмом (створенням і функціонуванням терористичної групи/організації, підготовкою і вчиненням терористичних актів), вимог і планів терористів. Тобто предметом допиту виступають будь-які відомості, що прямо або опосередковано вказують на факти терористичної діяльності. Особливістю проведення допиту у процесі вчинення терористичного акту, насамперед допиту потерпілих і свідків, є і необхідність урахування їхнього фізичного та психологічного стану (в тактичному аспекті вченими пропонується перелік питань, які можуть ставитись у таких випадках).

Ще однією характерною особливістю підготовки і проведення допитів підозрюваних/обвинувачених у вчиненні значної кількості злочинів, пов'язаних з тероризмом, є налаштування цих осіб на угоду з прокурором про визнання вини. Така угода, відповідно до приписів гл. 35 Розділ VI КПК України, може бути укладена як щодо нетяжких злочинів і злочинів середньої тяжкості, так і тяжких злочинів (п. 1 ч. 4 ст. 469 КПК України), головне, щоб шкода була завдана лише суспільним чи державним інтересам (абз. 2 ч. 4 ст. 469 КПК України) [1]. Як показує практика, у 65 % кримінальних проваджень щодо злочинів, пов'язаних з тероризмом, укладаються угоди з прокурором про визнання вини внаслідок специфіки таких злочинів і мети їхнього виявлення та розкриття у боротьбі з цим небезпечним явищем [3].

Особливості на нормативно-правовому рівні передбачені і для такої слідчої (розшукової) дії, як обшук. Так, відповідно до Інструкції [9] прокурор, отримавши клопотання слідчого про обшук чи ухваливши таке рішення особисто, за неможливості виконання у встановлені законом строки слідчим суддею визначених законом повноважень вирішує питання про дозвіл на обшук у порядку, передбаченому стст. 234, 235 КПК України, про що виносить постанову. У такому ж порядку схвалюються рішення про проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Постанова прокурора підлягає засвідченню: підпис відповідного прокурора засвідчується гербовою печаткою прокуратури, у якій працює цей прокурор.

Об'єкти обшуку досить різноманітні: особи, житла, іншого володіння: транспортних засобів, у банківських установах, офісних приміщеннях, букмекерських конторах, приміщеннях телеканалів, ЗМІ, ІТ-компаніях, на підприємствах, у спеціально створених для проведення навчань центрах тощо. Специфікою тактики проведення обшуку під час розслідування злочинів, пов'язаних з тероризмом, можна вважати його одночасність у різних місцях і використання фактора раптовості.

Законодавчою вимогою проведення огляду й обшуку житла чи іншого володіння особи є обов'язкова участь не менше двох понять (розшукової) дії (абз. 2 ч. 7 ст. 223 КПК), під час проведення інших слідчих (розшукових) дій – на розсуд слідчого, у процесі здійснення постійного відеозапису відповідної дії (абз. 1 ч. 7 ст. 223 КПК). При цьому понятими не може бути ряд осіб (абз. 3 ч. 7 ст. 223 КПК) [1]. Перш за все потрібно зазначити, що доцільність існування інституту понять у кримінальному процесі в цілому вже тривалий час є дискусійною. З огляду на окремі аргументи виключення цього інституту з кримінального процесуального права та враховуючи особливі умови здійснення досудового розслідування під час воєнного стану, проведення антитерористичної операції, вважаємо слушною думку О. В. Капліної про те, що «полегшенню проведення досудового розслідування в таких умовах має сприяти проведення слідчих (розшукових) дій без участі понять, якщо їх не можна запросити, або дозвіл на залучення як понять співробітників правоохоронних органів» [10, с. 51].

Стосовно призначення негласних слідчих (розшукових) дій під час розслідування злочинів, пов'язаних з тероризмом, «в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення антитерористичної операції, рішення про їх проведення ухвалює прокурор (за неможливості виконання у встановлені законом строки слідчим суддею визначених законом повноважень) у порядку, передбаченому стст. 247, 248 КПК, з дотриманням приписів ст. 110 КПК щодо постанови прокурора» [9]. Однак такий нормативний підхід до викладу положень щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій викликає деякі непорозуміння. Так, існує посилання на порядок, передбачений ст. 247

КПК України, в якій наголошується на територіальній юрисдикції перебування органу досудового розслідування (для визначення слідчого судді певного суду). У ст. 615 КПК України та згаданій Інструкції йдеться не про юрисдикцію органу досудового розслідування, а про прокурора, який здійснює процесуальне керівництво у відповідному кримінальному провадженні. Юрисдикція органу досудового розслідування пов'язана з місцем вчинення кримінального правопорушення (ст. 218 КПК), при цьому це питання є дискусійним, як відмічає О. В. Баулін: «Цікавість викликають положення ч. 1 ст. 218 КПК, а також ч. 6 цієї ж статті, ч. 5 і 6 ст. 232 КПК, у яких йдеться про території, що перебувають під юрисдикцією органу досудового розслідування. Це потребує окремого нормативного регулювання або офіційного тлумачення через наявність органів досудового розслідування різних ланок (місцевої, обласної, республіканської) у системі МВС, СБУ та деяких інших правоохоронних відомств України, слідчі яких зберігають свій правовий статус та є уповноваженими проводити процесуальні дії на всій території держави» [11, с. 13]. Територія, на яку розповсюджується особливий режим досудового розслідування, охоплюється поняттям «місцевість (адміністративна територія), на якій діє правовий режим воєнного, надзвичайного стану, проведення антитерористичної операції» (ст. 615 КПК України). Отже, клопотання слідчого про проведення негласних слідчих (розшукових) дій повинен розглядати прокурор, який здійснює процесуальне керівництво досудовим розслідуванням на зазначеній території.

Видається доцільним зупинитись на можливості об'єднання усіх характерних розслідуванню тероризму слідчих (розшукових) дій у певні групи. Так, спираючись на пропонувані в теорії кримінального процесуального права класифікації слідчих (розшукових) дій, можна стверджувати, що процесу досудового розслідування досліджуваних злочинів найбільше притаманні такі види процесуальних дій: 1) залежно від конфіденційності: гласні і негласні; 2) за послідовністю проведення: першочергові і невідкладні; первинні, повторні і додаткові; 3) виходячи із джерел отриманої інформації: вербальні, невербальні і змішані; 4) за особливостями процесуальної форми проведення: без дозволу слідчого судді (за рішенням прокурора), за обов'язковою участі понять, обов'язковою участі спеціаліста та забезпечення безпеки учасників слідчої (розшукової) дії, за обов'язковою участі захисника (під час спеціального досудового розслідування); 5) залежно від обстановки протидії розслідуванню і умов, воєнного, надзвичайного стану, проведення ООС: ті, що здійснюються у конфліктній і неконфліктній ситуаціях; за місцем проведення досудового розслідування і за межами юрисдикції відповідного органу досудового розслідування.

Висновки і пропозиції. Підсумовуючи, потрібно зазначити, що попри, зазвичай, нелатентний характер злочинів, пов'язаних з тероризмом, проведення слідчих (розшукових) дій під час їхнього розслідування вимагає поєднання високого професіоналізму слідчо-оперативної групи, застосування значного масиву організаційних засобів, залучення великої кількості осіб та забезпечення безпеки їхніх учасників і дотримання певною мірою умов конфіденційності інформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар / за ред. В. Г. Гончаренка, В. Т. Нора, М. С. Шумила. – Київ : Юстиніан, 2012. – 1224 с.

2. Комісарчук Р. В. Особливості тактики огляду місця події при розслідуванні терористичних актів / Р. В. Комісарчук // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2015. – № 15, том 2. – С. 135–138.

3. Мілевський М. О. Поняття і сутність правової категорії «тероризм» у кримінальному процесі України / М. О. Мілевський // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2016. – № 5. – С. 55–61.

4. Погорецький М. А. Процесуальні та криміналістичні засади початкового етапу розслідування терористичних актів, вчинених з використанням саморобного вибухового пристрою : монографія / М. А. Погорецький, М. О. Ленко, Д. Б. Сергеева. – Київ : ВД Алерта, 2015. – 300 с.

5. Мілевський О. О. Особливості розслідування злочинів, вчинених у Чорнобильській зоні відчуження : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук : 12.00.09 / О. О. Мілевський. – Ірпінь : НУДПСУ, 2013. – 20 с.

6. Цюприк І. В. Особливості організації досудового розслідування фінансування тероризму / І. В. Цюприк // Право і суспільство. – 2016. – № 2, ч. 2. – С. 189–195.

7. Протидія терористичній діяльності: міжнародний досвід і його актуальність для України : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (30 вересня 2016 року). – Київ : Національна академія прокуратури України, 2016. – 432 с.

8. Поліщук В. В. Розслідування злочинів, пов'язаних із застосуванням вибухових пристроїв : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук : 12.00.09 / В. В. Поліщук. – Київ : НАВС, 2013. – 16 с.

9. Про затвердження Інструкції про порядок превентивного затримання у районі проведення антитерористичної операції осіб, причетних до терористичної діяльності, та особливого режиму досудового розслідування в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення антитерористичної операції : наказ МВС України, Генеральної прокуратури, СБУ : від 26.08.2014 № 872/88/537 [Електронний ресурс] / Сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua>

10. Капліна О. В. Проблеми застосування норм кримінального процесуального законодавства в умовах проведення АТО / О. В. Капліна // Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення : матеріали постійно діючого науково-практичного семінару (17.10.2014). – Харків, 2014. – Вип. 6. – С. 46–51.

11. Баулін О. Обставини, що підлягають встановленню під час розслідування терористичного акту / О. Баулін // Науковий часопис Національної академії прокуратури України. – 2015. – № 4. – С. 28–38.

REFERENCES

1. Honcharenko, V. H., Nor, V. T., & Shumylo M. S. (Eds.). (2012), *Kryminal'nyy protsesual'nyy kodeks Ukrainy : naukovo-praktychnyy komentar* [Criminal Procedural Code of Ukraine: scientific and practical commentary], Yustynian, Kyiv [in Ukr.].

2. Komisarchuk, R. V. (2015), «Features of the tactics of reviewing the place of the event when investigating terrorist acts», *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*, No 15, Vol. 2, pp. 135–138 [in Ukr.].

3. Milevskiy, M.O. (2016), «The concept and essence of the legal category «terrorism» in the criminal process of Ukraine», *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy*, No 5, pp. 55–61 [in Ukr.].
4. Pohoretskyi, M. A., Lenko, M. O., & Serhieieva, D. B. (2015), *Protsesual'ni ta kryminalistychni zasady pochatkovoho etapu rozsliduvannya terorystychnykh aktiv, vchynenykh z vykorystanniam samorobnogo vybukhovoho prystroyu* [Procedural and forensic principles of the initial stage of investigation of terrorist acts committed with the use of a homemade explosive device], *VD Alerta*, Kyiv [in Ukr.].
5. Milevskiy, O. O. (2013), *Osoblyvosti rozsliduvannya zlochyniv, vchynenykh v Chornobyl's'kiy zoni vidchuzhennya : avtoreferat dysertatsiyi na zdobuttya naukovoho stupenyu kandydata yurydychnykh nauk* [Features of investigation of crimes committed in the Chernobyl exclusion zone : extended abstract of candidate's thesis], Irpin [in Ukr.].
6. Tsiupryk, I. V. (2016), «Features of organization of pre-trial investigation of financing of terrorism», *Pravo i suspilstvo*, No 2 (Part 2), pp. 189–195 [in Ukr.].
7. *Protydiya terorystychniy diyal'nosti: mizhnarodnyy dosvid i yoho aktual'nist' dlya Ukrainy : materialy mizhnarodnoyi nauково-praktychnoyi konferentsiyi*, (2016), [Countering terrorist activity: international experience and its relevance for Ukraine: Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference], *Natsionalna akademiia prokuratury Ukrainy*, Kyiv [in Ukr.].
8. Polishchuk, V. V. (2013), *Rozsliduvannya zlochyniv, pov'yazanykh iz zastosuvanniam vybukhovyykh prystroyiv: avtoreferat dysertatsiyi na zdobuttya naukovoho stupenyu kandydata yurydychnykh nauk* [Investigation of crimes related to the use of explosive devices: extended abstract of candidate's thesis], Kyiv [in Ukr.].
9. The order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, the General Prosecutor's Office and the SSU on approval of the Instruction on the procedure for preventive detention in the area of the counter-terrorist operation of persons involved in terrorist activities and the special regime of pre-trial investigation in conditions of martial law, state of emergency or in the area of anti-terrorist operation № 872/88/537. (2014, August 26). *Verkhovna Rada of Ukraine*. – Retrieved from : <http://zakon3.rada.gov.ua> [in Ukr.].
10. Kaplina, O. V. (2014), «Problems of application of norms of criminal procedural legislation in the conditions of ATO». *Dosudove rozsliduvannya: aktual'ni problemy ta shlyakhyyikh vyrishennya: materialy postiyno diyuchoho nauково-praktychnoho seminaru* [Pre-trial investigation: actual problems and ways of their solution: materials of the ongoing scientific-practical seminar], Kharkiv, pp. 46–51 [in Ukr.].
11. Baulin, O. (2015), «Circumstances subject to investigation during a terrorist act», *Naukovyi chasopys Natsionalnoi akademii prokuratury Ukrainy*. No 4, pp. 28–38 [in Ukr.].

O. P. Milevsky, A. V. Mulevskaya. Investigation of terrorist manifestations (tactical methods of conducting separate investigative actions)

The article analyzes the peculiarities of conducting separate investigative (search) actions in investigating criminal offenses connected with terrorism. The use of tactical techniques in the review of the place of the event, the search, interrogation, and during the conduct of the secret investigators (investigatory) actions is considered. The need for interaction of law enforcement agencies in the investigation of crimes with terrorist manifestations is noted.

It was noted that in recent times, the problems of ensuring national security and the prevention of terrorist threats are becoming increasingly important for the preservation of decent living conditions of a person and the national strategy for combating terrorism must be functional and spatially comprehensive, that is, rely on the involvement of both national and international institutions in cooperation.

It is concluded that the investigation of terrorist manifestations requires a combination of high professionalism of the investigative task force, the use of a large body of organizational tools, the involvement of a large number of people and the security of their participants and to a certain degree of confidentiality of information.

Key words: *criminal process, pre-trial investigation, investigation actions, search, terrorism.*

Стаття надійшла до редколегії 16 квітня 2019 року